

EL CATALÀ ESTÀ DE FESTA !

ELS TONIS

El català està de festa! Aquesta vegada parlarem dels Tonis de Manlleu.

Que què són? Doncs, mireu, és la festa dedicada a Sant Antoni Abat, el protector dels animals, que cada 17 de gener se celebra a Manlleu i que és coneguda també com els Tres

Tombs en altres indrets de Catalunya.

És una festa de caràcter religiós i alhora popular, i consisteix en les cavalcades i en les benediccions dels animals, a més d'altres actes. L'acte principal són els Tres Tombs, les voltes amb els cavalls, carros i altres animals de tir pel centre de la vila, que passa tres vegades per la plaça Bernadí. Més tard es fa la benedicció dels animals, també de mascotes com gats, gossos i ocells.

Originalment la festa la feien els traginers, que festejaven el seu patró. Més tard, també els hostalers, el pagesos ramaders, els tractants de bestiar, els transportistes i altra gent amb professions lligades als animals. Avui dia hi ha entrat un grup molt heterogeni de gent.

Per saber més bé de què va aquesta festa, vegem un petit vocabulari dels Tonis.

- **Tonis:** Participants i organitzadors de la festa de Sant Antoni Abat.
- **Cordonista:** Persona que porta un dels dos cordons de la bandera del gremi. Ajuda a organitzar la festa.
- **Banderer(a):** Persona que porta la bandera del gremi i organitza la festa.
- **Els Tonis o els Tres Tombs:** Nom amb què es coneix la festa de Sant Antoni Abat.
- **Traginer(a):** Persona que tenia per ofici tragar mercaderies amb bèsties de càrrega.
- **Taverner(a):** Persona que regenta un establiment on es ven vi i altres begudes, a més de servir-se menjars. Les tavernes eren els llocs on antigament els traginers se solien aturar i fins i tot s'hi podien quedar a dormir.
- **Sant Antoni Abat: (o també sant Antoni del porquet o sant Antoni dels ases)** Se'l representa com un home gran amb barba, vestit amb roba de sac i amb caputxa, i amb una campana, un porquet, un bàcul i el foc sagrat. És el patró dels traginers.
- **Benedicció de cavalleries o del bestiar:** És l'acte, que fa el capellà, d'invocar la protecció de Déu sobre els animals amb paraules rituals.
- **Ball del ciri:** Ball de sis parelles propi de la plana de Vic, les Guilleries i el Moianès, en què les dones porten rams. A l'intermedi del ball, cada ballador pronuncia la coneguda proclama: «Habitants de la vila de Manlleu, qui de burro en amunt no celebri la festa de Sant Antoni pagarà un bot de vi d'Alella. Dic a la una...; dic a les dues...; dic a les tres...».Actualment el ballen només els banderers i cordonistes amb les seves parelles. A vegades hi participa també algun esbart dansaire. Es balla quan el passant arriba a la plaça Bernadí i així es dona per acabada la festa.
- **Dansaire:** Persona que balla o dansa, sobretot balls tradicionals.
- **Carro:** Vehicle per transportar càrrega tirat per cavalls, muls o ases.
- **Guarniments:** Conjunt de corretges, collar, brides, etcètera, que es posen a un cavall, a un mul o a un ruc, per al transport o la feina general.

“

- **Burros, ases o rucs:** (Equus asinus) Animal més petit que el cavall, amb orelles molt llargues, que és emprat sobretot com a bèstia de càrrega.
- **Genet, geneta/amazona:** Persona que munta a cavall.
- **Passant de la vigília:** Un passant és una cercavila. El primer passant se celebra la vigília de Sant Antoni, al vespre. Les juntes de la festa, amb un nombrós grup de Tonis i simpatitzants, i acompanyades per una orquestra, fan una volta pelscarrers principals de la població. Es dirigeixen a les cases dels banderers, cordonistes, Tonis tradicionals i de l'alcalde, on són obsequiats amb un petit refrigeri amb cava, vi, embotits, pastissos, coques i plats culinaris variats.
- **Passant dels Tres Tombs:** Es fa el dia de Sant Antoni Abat. Consisteix en una cercavila per Manlleu, que passa tres vegades per la plaça Bernadí, amb els carruatges i els animals, i durant el trajecte s'aprofita per fer parades a casa dels banderers, cordonistes, alguns hostals, bars i cases d'antics Tonis, on els participants són obsequiats amb la mateixa gentilesa que la del dia anterior. Les carrosses, tartanes i tota mena de carros són guarnits i acompanyats per una o dues orquestres.

NOTA: Agraïm l'amabilitat de Joan Arimany i Juventeny per la informació aportada .

”